

Mentides de distribució massiva

Les armes de
destrucció massiva
que suposadament
tenia Saddam Hussein
i que van servir
per a justificar
la guerra contra l'Iraq
no apareixen enlloc.
Tampoc el salvament de
la soldat Jessica Lynch
va ser tan heroic
com es va pretendre.
Les mentides
de la guerra, doncs,
a poc a poc es van fent
més evidents.

Mentides i més mentides. No és que només se'n diguin durant una guerra, i des d'un cantó, però situacions excepcionals d'aquest tipus fan que de vegades les falsedats siguin més grosses, i quan queden en evidència, el ressò és molt més gran. Així, els dos líders mundials que van encapçalar el front proguerra contra Saddam Hussein, Tony Blair i George W. Bush, comencen a patir els seus excessos per justificar l'atac, si bé les crítiques se senten amb més força a Londres que no pas a Washington. Els altres líders que van donar suport a la guerra, com José María Aznar, no tenen els mateixos problemes, tot i que van creure, sense dubtar-ho, tot allò que sortia dels ministeris de Defensa britànic i nord-americà. El temps, però, va posant a poc a poc les coses al seu lloc. El diari dels EUA *The Washington Post* comparava fa uns dies els informes sobre l'amenaça iraquiana amb les auditories d'Enron abans de l'enfonsament, tots dos igual de detallistes i alhora plens de mentides i mitges veritats.

La cantarella del president dels EUA, George W. Bush, i del seu secretari d'estat, Colin Powell, o del primer ministre britànic, Tony Blair, ha estat el perill de les armes de destrucció massiva i la necessitat d'actuar amb rapidesa abans no fos massa tard. Com va dir Bush a l'octubre al Congrés per convèncer els seus compatriotes que li deixessin mans lliures per llançar-se a la guerra: "No podem esperar per a la prova final, que pot venir en forma d'un núvol com un bolet."

I encara hi va tornar amb més èmfasi el 28 de gener, en el discurs de l'estat de la

Unió, on va fer referència explícita a l'intent de Saddam Hussein de comprar 5 tones d'urani a Níger, entre els anys 1999 i 2001. Una compra que teòricament havia de servir per fer bombes atòmiques. Powell també es va fer ressò de la connexió africana en el seu discurs del 5 de febrer davant del Consell de Seguretat de l'ONU. Aquell dia, que quedarà als anuaris amb la foto del protagonista sacsejant un tub d'assaig suposadament ple d'àntrax, Powell també va mostrar fotos de satèl·lit de camions i fàbriques, on deia que Saddam tenia centenars de tones d'agents químics i biològics, a més de 20 míssils Scud i els vehicles per transportar-los i llançar-los. Entre altres aspectes, també va parlar de les "dècades de contactes" entre Saddam i Al-Qaida, la darrera, una trobada a Praga.

Blair també es va quedar a gust amb dos informes, un al setembre i l'altre al febrer, pràcticament amb les mateixes referències que les de l'administració Bush, si bé amb algunes peculiaritats exclusives, com el *timing* dels "45 minuts" en què Saddam podia activar armes químiques i biològiques.

Firmes falses. A poc a poc, però, s'ha anat sabent la veritat sobre aquests "perills". Per exemple, el 7 de març, el cap de l'Agència Internacional d'Energia Atòmica (AIEA), Mohamed al-Baradei, va desmentir la connexió africana, i va demostrar que les cartes de les autoritats de Níger reconeixent els intents de compra-venda d'urani o bé duïen firmes falses o bé corresponien a un exministre de Níger que feia deu anys que ja no ocupava el càrrec.

Compareixença de Colin Powell al Consell de Seguretat de l'ONU el 5 de febrer. Aquell dia va mostrar un tub d'assaig que suposadament contenia àntrax fet als laboratoris iraquians.

També el Govern txec ha rebutjat taxativament que hi hagués hagut cap reunió entre un diplomàtic iraquí i un membre d'Al-Qaida.

I sobre els "45 minuts" de marge abans del bombardeig químic, la setmana passada veus tan autoritzades com la del fins fa poc ministre britànic de Desenvolupament Internacional, Claire Short, assegurava que tots els informes dels serveis secrets en referència a les armes de l'Iraq que havia llegit mentre formava part del Govern, en cap havia vist ni els famosos "45 minuts" ni altres factors d'alarma.

A banda d'aquests desmentits, la demostració palmària que l'amenaça d'armes de destrucció massiva no era tal són les mans buides de la Task Force 75, el grup de bidlegs, químics i analistes diversos que fa mesos que són a l'Iraq i encara no han trobat res de res. De fet, alguns d'ells ja preparen les maletes per tornar a casa.

El 26 d'abril, però, Bush i Blair van pensar que deixarien de patir, ja que la periodista Claire Shipman, des de la cadena ABC, va anunciar una "exclusiva": "Els soldats dels EUA han descobert agents químics, míssils i el que podria

ser un laboratori mòbil a l'Iraq." Era el famós laboratori mòbil que Powell havia mostrat amb les fotografies per satèl·lit el 5 de febrer. L'endemà de l'exclusiva la cadena continuava celebrant la troballa, fins que el 28 d'abril el diari *The New York Times* desmuntava el castell de cartes: l'equip d'inspecció MET Bravo es va desplaçar al lloc de la descoberta i va concloure que "no hi ha armes químiques en el lloc on deien els soldats americans que havien trobat agents químics i laboratoris mòbils". S'havien equivocat, com també certificava la revista *Time*. La premsa britànica i nord-americana també va destacar, citant científics experts, que els suposats laboratoris mòbils per a fer armes químiques i biològiques no eren tals. Ni tenien restes d'armes ni estaven preparats per a aquell ús.

Aquests i d'altres elements han dut parlamentaris britànics i congressistes nord-americans a protestar, si bé les queixes fan més por a Londres que no pas a Washington. Blair ha permès que s'obri una investigació, però ja ha dit que ell no té per què anar-hi a declarar. Per la seva banda, Bush treu pit i passa al contraatac: "Aquesta nació va actuar contra una ame-

naça del dictador de l'Iraq. Ara hi ha qui voldria reescriure la història; els qui anomeno historiadors revisionistes." Més enllà de la simplicitat de l'argument, la intenció és evident, ja que a ningú no se li escapa que amb aquest terme també són coneguts els historiadors que neguen el genocidi jueu per part del règim nazi.

No cal patir, però, per l'enrocament de Bush, ja que les recents paraules del subsecretari d'Estat de Defensa, Paul Wolfowitz, són prou aclaridores. En una entrevista a la revista *Vanity Fair* de fa dues setmanes, Wolfowitz esborrava dubtes: "La veritat és que per raons que tenen molt a veure amb el funcionament de la burocràcia de l'administració dels EUA vam optar per l'única opció en què tothom pogués estar d'acord, que van ser les armes de destrucció massiva, com a raó principal" per a justificar la invasió de l'Iraq. En la mateixa entrevista Wolfowitz deixava clar que els altres dos arguments esgrimits per atacar l'Iraq, salvar els iraquians de la dictadura i lluitar contra el terrorisme, no tenien el mateix pes: combatre la dictadura de Saddam "És una raó en si mateix per ajudar els iraquians, però no és una raó per posar en perill les vides dels nois americans, certament no en la proporció en què ho hem fet". I sobre el terrorisme vinculat als atacs de l'11 de setembre de 2001: "és el punt que desperta més desacord" entre els diversos departaments de l'administració dels EUA.

A aquestes declaracions també s'ha afegit les darreres setmanes el descobriment d'un informe de l'agència d'espionatge del Pentàgon, la DIA, que constata la manca de dades sobre el potencial militar iraquí. L'informe, fet al setembre, diu: "No hi ha informació fiable sobre si l'Iraq està produint i emmagatzemant armes químiques o si l'Iraq ha creat o vol crear instal·lacions de producció d'agents químics com a armes."

Això contrasta amb les declaracions que aquell mateix mes va fer el secretari de Defensa, Donald Rumsfeld, en què reclamava guerra ja que Saddam tenia "molts magatzems clandestins d'armes químiques, inclòs el gas sarin, el VX, el cyclosarin i el mostassa". Un lacònic cap de la DIA ha donat com a tota resposta la

frase recurrent "s'ha tret fora de context".

La falsa heroïna. Una altra de les mentides o mitges veritats que s'han dit en aquesta guerra ha estat la mitificació del cas de la soldat Jessica Lynch. L'1 d'abril es va convertir en l'heroïna americana després que el portaveu de l'exèrcit dels EUA a Doha, el general Vincent Brooks, expliqués com havien rescatat Lynch. Va aportar un vídeo muntat de cinc minuts enregistrat amb càmera nocturna on es veia l'acció i reblà l'epopeia amb aquestes paraules: "Algunes ànimes heroïques han posat les seves vides en perill per aconseguir aquest resultat, fidels al codi d'honor: no abandonar mai un camarada ferit."

La versió oficial del cas era que Lynch, una soldat de 19 anys nascuda a Palestina (Virgínia Occidental, EUA), anava en un vehicle de la 507 companyia de manteniment el 23 de març per la carretera de Nassiriya. Es van desviar de la ruta marcada i van caure en una emboscada, on van morir nou companys seus i cinc van ser fets presoners i mostrats per televisió arreu del món. Després d'una batalla acarnissada, en què Lynch havia disparat fins l'última bala del seu fusell, ferida i tot. Com deia *The Washington Post*, citant oficials anònims, "no volia que l'agafessin viva". Però la van agafar i, seguint la versió oficial, la van dur a l'hospital de Nassiriya, on va patir cops i un interrogatori molt dur, tot i haver estat ferida de bala. Però vuit dies després un angelical advocat iraquí, Muhàmmad Odeh al-Rehaief, la va veure i va córrer a avisar els seus companys militars, i la mateixa nit membres dels Army Rangers i els Navy Seals van assaltar l'hospital i després d'una dura batalla se la van endur en llitera amb un helicòpter.

A partir d'aquí Lynch es va convertir, amb l'ajuda de l'emissora Fox, de Rupert Murdoch, i la majoria dels mitjans de comunicació dels EUA i altres parts del món, en una heroïna. Per Internet hom pot trobar múltiples productes amb el seu nom, a més d'un llibre i un film emparaulats. També Al-Rehaief i la seva família han tingut de premi l'asil als EUA i un contracte en una empresa del republicà Bob Livingstone.

El Pentàgon diu que Jessica Lynch, l'heroïna rescatada de les urpes de Saddam, ha perdut la memòria, irreversiblement. La seva història mitificada ha generat molts dubtes.

Però la història va tenir les primeres esquerdes quan, poc després, el programa de la BBC *Correspondent* va anar al lloc dels fets per recollir testimonis que tenien una altra versió, "malauradament" molt menys cinematogràfica. El doctor Harith al-Houssona, de l'hospital de Nassiriya, diu que van oferir les millors atencions a Lynch, que fins i tot van posar a la seva disposició una de les dues infermeres que hi havia a la planta. Al-Houssona també diu que la va examinar i no tenia cap ferida de bala ni cap tall, però sí el fèmur i un braç trencat i un turmell dislocat. Com diu aquest metge, les ferides d'un accident de trànsit més que d'una èpica batalla a sang i foc. Més mentides. Segons els metges iraquians la vigília de l'assalt l'exèrcit iraquí havia fugit del lloc, cosa que els marines ja sabien. La BBC també oferia el testimoni del doctor Anmar Uday, espectador privilegiat de la representació: "Anaven cridant 'go, go, go!', van fer un xou com a les pel·lícules d'acció de Sylvester Stallone." I encara n'hi ha més. Al-Houssona diu que dos dies abans de l'assalt va decidir retornar Lynch als americans: "Li vaig dir que intentaria ajudar-la a escapar, però que ho faria en secret perquè m'hi jugava la vida." La va posar en una ambulància i va enviar-la cap al campament dels EUA més proper, però en comptes de cartells de benvinguda els

van rebre amb una ràfega de trets que els va obligar a girar cua.

Des del Pentàgon han negat la versió de la BBC, però alhora s'han negat a proporcionar el vídeo sencer del rescat, i tampoc no han respost les preguntes sobre la presència de soldats iraquians a l'hospital o les ferides de la soldat. I Lynch, què en diu de tot plegat? Res. Està internada en un hospital militar i els seus metges i la família diuen que té una amnèsia irreversible.

A diferència del Pentàgon i la Fox, la setmana passada alguns mitjans dels EUA, com *The Washington Post*, van rectificar la història de Lynch. El mal a la veritat, però, és tan abassegador que costarà recuperar-se. De fet, una enquesta de la Universitat de Maryland, feta entre el 14 i 18 de maig a 1.265 persones als EUA, diu que un 34% dels enquestats creu que els EUA han trobat armes de destrucció massiva a l'Iraq, i un 22% creu que Saddam va usar armes químiques i biològiques en la guerra. El director de l'enquesta, Steve Kull, diu que alguns americans "eviten tenir una experiència de dissonància cognitiva", és a dir, que les seves creences entrin en conflicte amb els fets. O això, o la metamorfosi en veritat de les mentides repetides mil vegades.

Oriol Cortacans